

6 เมื่อวันที่ 28 มกราคมที่ผ่านมา ทีมมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มีการจัดงานสัมมนาวิชาการประจำปี พ.ศ.2548 เรื่อง "ผู้คน แผ่นดินและผืนน้ำในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง"

เป็นอีกครั้งที่มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ นำโดย ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ อดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เดินทางมาขยายความคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์ของแม่น้ำโขงที่เปลี่ยนแปลงมากขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา

ทั้งนี้ด้วยโครงการสร้างเขื่อน 8 เขื่อนบนลำน้ำโขงตอนบนในยูนนาน ประเทศจีน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงต่อระบบธรรมชาติ และการปิดกั้นเส้นทางไหลของตะกอนดินจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อวิถีชีวิตของผู้คนหลายล้านคน ซึ่งอาศัยอยู่ตอนล่างของแม่น้ำ

ครั้งนี้โดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและมูลนิธิไต้เต๋แห่งประเทศไทย เชิญเจ้าของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอนุภาคนี หรือที่เรียกว่า GMS (The Greater Mekong Subregion) ประกอบด้วยไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม ตอนหลังผนวกพม่าและจีนเข้าไปด้วย เพื่อให้ตระหนักถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น โดยเฉพาะประเทศปลายน้ำที่รับผลกระทบจากการลดลงของแม่น้ำโขง

ดร.พิสิฐ ภัคเกษม กรรมการมูลนิธิไต้เต๋แห่งประเทศไทย เล่าถึงจีนในด้านการค้าการลงทุน ว่าเมื่อพันปีก่อนจีนเองเคยเป็นศูนย์กลางทางเทคโนโลยีของโลกมาก่อน และเคยมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก จนถึงศตวรรษที่ 15 ได้ถดถอยลงเพราะความล้มเหลวในการบริหาร บ้านเมือง โดยเฉพาะนโยบายเศรษฐกิจภายใต้ราชวงศ์หมิง (ค.ศ.1433) เป็นต้นมา

วันนี้มีนักลงทุนอุตสาหกรรมทั่วโลกหลั่งไหลเข้าสู่จีน ด้วยความที่จีนมีค่าแรงต่ำกว่าตะวันตกราว 10-15 เท่า จีนมีแรงงานระดับจัดการที่เป็นคนหนุ่มคนสาวมากที่สุดในโลก จริงอยู่สหรัฐอเมริกายังคงเป็นมหาอำนาจทางการทหาร แต่ปัจจุบันกำลังสูญเสียอำนาจ "ทางการค้า" ให้กับจีน

ที่น่าสนใจคือ "จีนกำลังมีนโยบายพัฒนาความสัมพันธ์ เผยแพร่ "วัฒนธรรม" ลงมาสู่กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะด้านสื่อสารมวลชนจีนเก่งมาก รายการโทรทัศน์ของจีน คือ CCTV บางครั้งเสนอข่าวที่น่าสนใจและมีความเป็นกลางยิ่งกว่า CNN เสียอีก และในมหาวิทยาลัยเอแบคเองก็มีนักศึกษาจากจีนเข้ามากว่า 800 คนแล้ว

นั่นเพราะจีนต้องการเป็นสนามแม่เหล็กทางวัฒนธรรม และจะกลายเป็นศูนย์เศรษฐกิจใหม่ของโลก ซึ่งเป็นข้อท้าทายของอาเซียนที่จะต้องพิจารณาวางกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจการค้า การลงทุนที่เลี้ยวฉลาดต่อไป"

ขณะที่ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความหอมหวานของลำนํ้านี้แต่สมัยล่าอาณานิคม

"แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำที่ใครๆ ต่างก็แย่งชิงใช้ประโยชน์ ฝรั่งเศสต้องการใช้แม่น้ำโขงเป็นประตูหลังเข้าเมืองจีน โดยมีทีมของ เดอ ลากร เป็นหัวหน้าทีมเดินทางจากไซ่ง่อนขึ้นมาทางกัมพูชา เช่นเดียวกับอังกฤษ ซึ่งคิดจะเข้าประตูหลังของจีนทางแม่น้ำอิรวดี

ก่อนหน้านี้ในยุคอาณานิคมก็มี อองรี มูโอต์ ซึ่ง

ถก'อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง' ๑๖

อุษาคเนย์ ในอู่เงื้อมมือจีน

ค้นพบนครวัด กำลังจะออกแม่น้ำโขงอยู่แล้ว แต่กลับไปเป็นไต้ตายที่ปากน้ำฉาน ส่วนทีมของเดอ ลากร ขึ้นไปถึงยูนนาน หัวหน้าทีมก็ตายลงอีก ทำให้แม่น้ำโขงรอดมาในสมัยอาณานิคม แต่ปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์จะรอดหรือไม่"

ส่วน วิโรจน์ ตั้งวาณิชย์ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจีน ชื่นแหว่ในฐานะของชนจีน ซึ่งศึกษาประวัติศาสตร์ ความคิด ทศกศิธิของจีน แผ่นดินอย่างลึกซึ้ง ดีแต่ทัศนคติของจีนที่มีต่อประเทศในอุษาคเนย์ว่า จีนโบราณมองอุษาคเนย์ว่าเถื่อน เพราะในโลกนั้นนอกจากอินเดียแล้วก็มีจีนที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่ที่ยังคงเหลืออยู่

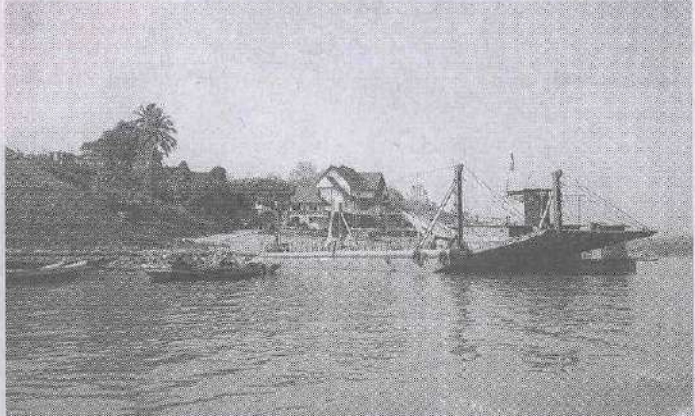
จีนปิดประเทศมาตลอด 5,000 ปี แม้แต่เมื่อครั้งที่เจิ้งเหอ(เจ้าปองกง) ที่แต่งสำเภาขบวนสำเภาหลวงท่องไปทั่วโลก และค้นพบอเมริกา ก่อนโคลัมบัส ขบวนเรือนั้นก็ไม่ใช่ขบวนการค้า แคแสดงแสนยานุภาพเฉยๆ

ประเทศจีนเปิดตัวเองครั้งแรกในสมัยฮั่น เปิดรับพุทธศาสนาเข้าไป และครั้งที่สอง ถูกแหกหักให้เปิดในช่วงสงครามฝิ่น ราวปลายรัชกาลที่ 3 ความคิดของฝรั่งเศสเข้าไปเยอะ จนในยุคของ เหมา เจ๋อตง จึงปิดประเทศ มาเปิดอีกครั้งตอนยุคเติ้ง เสี่ยว ผิง

"ปีนี้เงินจีนครบ 25 ปี จะเห็นว่ามีลักษณะเหมือนกับ "มินิ ฮองกง" ที่เพิ่งเปิดประเทศได้แค่

ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง'

เนย์ ในอู่เลียบมังกรจีน?

25 ปี ยังใหม่มาก ถ้าสังเกตตอนนี้ไปที่ไหนก็จะเห็นวัฒนธรรมจีนเต็มไปหมด ส่วนเรื่องการคิดที่จะเข้าไปลงทุนในจีน ขอถามหน่อยว่าใครเข้าไปแล้ว 'ได้' กลับมาบ้าง มีแต่เจ็บตัวกลับมา" อาจารย์วิโรจน์กล่าว พร้อมกับย้ำว่า

จนถึงตอนนี้เรายังไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านจีนศึกษา ขณะที่จีนเองเริ่มส่งคนเข้าไปเรียนรู้ในประเทศอื่น เช่น อินเดีย ฯลฯ ถ้าเราไม่รู้เขา แต่เขารู้เรา เมื่อไรเราก็สู้เขาไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ทรงยศ แหวหงษ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร กล่าวสรุปถึงการจัดงานครั้งนี้ว่า 4-5 ปีที่ผ่านมาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับแม่น้ำโขงเปลี่ยนแปลงความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งชัดเจนขึ้นทุกที เราพูดถึงปริมาณน้ำที่น้อยลงๆ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ไม่ใช่เฉพาะภูมิภาคนี้ แต่ขยายตัวลงไปกว้างขวาง ลึกซึ้งเหลือเกิน

เรามีความตั้งใจที่จะฉายความคิดที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนของภูมิภาคอันนี้ไปยังสถาบันการศึกษาต่างๆ ซึ่งนอกจากจะให้นักวิชาการได้รู้จักกันแล้ว เราเอาคนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องการค้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักวิชาการ เพื่อจะช่วยให้ความคิดเหล่านี้ได้เชื่อมประสานกันต่อไป

ดูเหมือนว่าเขา(ทางพ่อค้า) ฟังเราเหมือนกันที่เราพูดถึงการสูญเสียธรรมชาติ การสูญเสียความหลากหลาย แต่ขณะเดียวกันก็คิดว่าจะสามารถจัดการการค้าขายให้มันเท่าเทียมกันได้

เช่นทางหอการค้าจังหวัดเชียงรายที่ว่า เราเสียตอนนั้นมันเป็นเรื่องของความรู้ไม่เท่าทัน แต่เขาไม่ได้บอกว่ามันเป็นผลเสียจริงๆ เราไม่รู้เท่าทันในบางเรื่อง ซึ่งในความหมายของเขามันแก้ไขได้ในบางเรื่อง

ดัก จีนปิดประเทศมาตลอด 5,000 ปี แม้แต่เมื่อครั้งที่เจิ้งเหอ(ชาंपอง) ที่แต่งสำเภาขบวนสำเภาหลวงให้ท่องไปทั่วโลก และค้นพบอเมริกา ก่อนโคลัมบัส ขบวนเรือนั้นก็ไม่ใชขบวนการค้า แต่แสดงแสนยานุภาพเฉยๆ

ประเทศจีนเปิดตัวเองครั้งแรกในสมัยฮั่น เปิดรับพุทธศาสนาเข้าไป และครั้งที่สอง ถูกแหกหักให้เปิดในช่วงสงครามฝิ่น ราวปลายรัชกาลที่ 3 ความคิดของฝรั่งเข้าไปเยอะ จนในยุคของ เหมมา เจอ ตุง จึงปิดประเทศ มาเปิดอีกครั้งตอนยุคเจียง เสี่ยว ผิง

ที่มี "ปีนี้เงินจีนครบ 25 ปี จะเห็นว่ามีลักษณะเหมือนกับ "มินิ ฮองกง" ที่เพิ่งเปิดประเทศได้แค่

เขาคิดว่าในระยะยาวเมื่อการเดินเรือมันทำได้ดี สินค้าจากเราน่าจะสามารถทวนกระแสน้ำขึ้นไปได้ เราสามารถบรรทุกได้เป็น 4,000 ตัน 5,000 ตัน 6,000 ตัน เราสามารถขายข้าวได้ ขายอาหารได้ เราจะเห็นว่านักเศรษฐศาสตร์กับพ่อค้าจะคิดคล้ายๆ กัน คุณพิสิฐฐ(ดร.พิสิฐฐ ภัคเกษม) พูดว่า ตอนนี้เราเสียเปรียบ แต่เหมือนกับว่าเขามองไปในอนาคตมันอาจจะสามารถเท่าทันกันได้ ถ้าทุกอย่างมันถูกปรับระบบ

"ผมเชื่อว่าอีก 3-5 ปีข้างหน้า โดยเฉพาะเขื่อนที่ 3 ที่อาจารย์ชาญวิทย์ว่าสูงเท่ากับตึก 100 ชั้น แปลว่าปริมาณน้ำมันจะหดหายไปมากกว่านี้มาก และคนที่เห็นผลกระทบจริงๆ ก็คือ คนที่ปลายน้ำ อย่างเวียดนาม" อาจารย์ทรงยศสรุป